

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการสื่อสาร โลกไร้พรมแดน การประชาสัมพันธ์ จึงเป็นเรื่องที่หลายคน หลายองค์กรให้ความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน การประชาสัมพันธ์นับวันจะมีส่วนสำคัญมากขึ้น อันเป็นการทำให้งานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ อย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นการประชาสัมพันธ์ยังเป็นงานพัฒนา ที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ถูกต้องร่วมกัน ทั้งสร้างสรรค์การดำเนินงานระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนอย่างมีสัมพันธภาพ ให้ราบรื่น บนรากฐานความรู้ ความเข้าใจอันดีต่อกัน หน่วยงานทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในสภาพปัจจุบันงานหลักของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ที่เหมาะสมตามความต้องการ ความสนใจและความถนัดของบุคคล ตลอดจนเพื่อสนองความต้องการของสังคม จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับทุกฝ่าย กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่าย คือ การประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการเสนอให้ประชาชนทราบกิจการ ข่าวสารของโรงเรียน และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน (หวน พินธุพันธ์. 2529 : 91) ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องใช้การประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ดังที่กัญญา สาร (2526 : 315) ได้ให้ทัศนะว่า ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนความเชื่อถือและความร่วมมือของประชาชน การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนทุกคนควรจัดให้มีกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กับประชาชน

ในฐานะที่โรงเรียนตั้งอยู่ในสังคมประชาธิปไตย เป็นของประชาชน การรู้เห็นความร่วมมือและผลประโยชน์ของประชาชน กิจกรรมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มี

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทให้ออกไปใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น เพื่อให้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในสถานศึกษาและชุมชนได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่า ดังสาระที่ปรากฏอยู่ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2535 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ในส่วนของการจัดเครือข่ายการเรียนรู้และบริการการศึกษาเพื่อปวงชนข้อ 5 ระบุว่า “พัฒนาส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานของแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ส่งเสริมการถ่ายทอดและกระจายความรู้ข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง” ข้อ 6 “ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานอื่นๆของรัฐและองค์กรเอกชน ประสานความร่วมมือและทรัพยากรระหว่างกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งความรู้ชุมชนด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ” และ ข้อ 7 “ใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสาร สารสนเทศ และสื่อมวลชนทุกประเภทในการให้บริการความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆแก่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกันในการให้ข้อมูล และข่าวสารแก่สื่อมวลชน หรือร่วมผลิตสื่อที่เหมาะสมในการเผยแพร่” นอกจากนี้กรมสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน อันจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกรมสามัญศึกษา ข้อ 8 ระบุว่า “เร่งรัดพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศเพื่อการบริหาร การจัดการมัธยมศึกษาและการประชาสัมพันธ์ ให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในระดับกรม จังหวัดและโรงเรียน” และในสาระสำคัญของนโยบายและแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ข้อ 3.8 ระบุว่า “นโยบายเครือข่ายการเรียนรู้ เน้นการร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียนกับองค์กรอื่นในการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน โดยส่งเสริมการเชื่อมโยง เครือข่ายแลกเปลี่ยนร่วมมือ ช่วยเหลือกันในด้านข้อมูลข่าวสารวิชาการ บุคลากรระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานในสังกัด กับหน่วยงานต่างสังกัด ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานชุมชน เอกชนในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน” ข้อ 3.10 “นโยบายการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบ วิธีการ เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารรวมทั้งมอบและกระจายอำนาจให้มากขึ้น โดยพัฒนาระบบการวางแผน ระบบข้อมูล และเครือข่ายสารสนเทศ

การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผลให้มีประสิทธิภาพ ให้สามารถเชื่อมโยง ติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทุกระดับมอบ และหรือกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับจังหวัดและโรงเรียน ให้มีความคล่องตัวปรับปรุงกระบวนการบริหาร การปฏิบัติงานให้เหมาะสม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงานและพัฒนาประชาสัมพันธ์ทุกระดับ” ซึ่งมีนโยบาย เป้าหมายและมาตรการ นโยบายข้อที่ 10 การพัฒนาการบริหารและการจัดการ มาตรการข้อ 7 ระบุว่า “พัฒนาการประชาสัมพันธ์ทุกระดับทั้งในด้านรูปแบบวิธีการนำเสนอ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการพัฒนางาน ทั้งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการถือเป็นแม่บทในการดำเนินงานตาม หลักการและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และใช้วิทยาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาได้สูงสุด ในการดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในอันจะเกิดความเชื่อมั่น ความนิยมเลื่อมใส ศรัทธา ในนโยบายและการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ครูอาจารย์เพื่อการนำไปสู่ความร่วมมือ สนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจโดยการนำเสนอข้อมูลและข่าวสารที่มีคุณภาพ ถูกต้อง รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ทั้งในด้านนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ”

นอกจากนี้แล้วกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ซึ่งมีผลกับบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้เห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ว่า จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานระหว่างหน่วยงานกับภาคเอกชนและบุคคลทั่วไป นายสัมพันธ์ ทองสมัครได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการว่า ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ จะต้องเป็นการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ประชาสัมพันธ์ในเชิงคุณภาพและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะต้องประชาสัมพันธ์ด้วยข้อมูลที่เที่ยงตรง ฉับไว มีแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน และให้ผู้บริหารทุกระดับถือว่าการประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร และเป็นภารกิจสำคัญขององค์กร รวมทั้งให้ถือว่าหน่วยงานประชา

สัมพันธ์เป็นหน่วยงานหนึ่งในหลักการบริหาร และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดูแลอยู่ทุกอำเภอ ได้ให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ จึงจัดให้มีการประชุมสัมมนา “โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียน” ขึ้น ณ ห้องโพลิน โรงแรมเพชรรัชต์ อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ในวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ซึ่งผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ว่า เป็นการพัฒนาเครือข่ายการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ของกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนต่างๆในสังกัดจังหวัดร้อยเอ็ดที่เข้าร่วมสามารถนำข้อมูลข่าวสาร ผลงานต่างๆของนักเรียน ครู อาจารย์ และโรงเรียน ตลอดจนแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาให้สามารถสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งให้นำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยการประชาสัมพันธ์แบบรุกคืบหน้าในการดำเนินการเผยแพร่ขยายผลไปสู่สังคมกลุ่มเป้าหมายด้วยข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

ดังนั้นขณะที่กรมสามัญศึกษาได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ถือเป็นนโยบายที่ทุกหน่วยงานในสังกัด ต้องเร่งดำเนินการ ทุ่มเทเอาใจใส่อย่างจริงจัง ควบที่โรงเรียนต้องติดต่อกับชุมชนอยู่ การประชาสัมพันธ์จึงถือเป็นความสำคัญที่ทางโรงเรียนจะต้องวางแผนดำเนินการ แลกงข้อเท็จจริง ความก้าวหน้าหรือกิจกรรมต่างๆให้แก่ชุมชนทั่วไปได้รับรู้ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ประชาชนรับรู้ ร่วมมือ ร่วมกิจกรรมต่างๆ แล้วยังเป็นการนำชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดีงามนำศรัทธามาสู่สถาบันอีกด้วย และในอนาคตการระดมทรัพยากรทุกอย่างเพื่อสนับสนุนการศึกษา (All for education) จากบุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ นั้นต้องอาศัยกิจกรรมประชาสัมพันธ์เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในการดำเนินงาน

จากความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงและหาแนวทางในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ของขนาดโรงเรียนกับสภาพทั่วไปในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดตามขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ขนาดของโรงเรียนกับสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กัน
2. ปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เท่านั้น
2. การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยยึดแนวคิดพื้นฐานการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2530 : 4-10) 7 ด้าน คือ

- 2.1 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน
- 2.2 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน
- 2.3 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า
- 2.4 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง
- 2.5 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพ
- 2.6 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 2.7 กิจกรรมการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 65 โรงเรียน โดยศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 65 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ศึกษามีดังนี้ คือ

4.1 ตัวแปรที่ใช้หาความสัมพันธ์ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนและสภาพทั่วไปการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โรงเรียน

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการเปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนแยกเป็น

4.2.1 ตัวแปรต้น คือ ขนาดโรงเรียน

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน (School Public Relations) หมายถึง กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่รับผิดชอบ

2. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมายถึงการจัดกิจกรรม ตามแนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2530 : 4-10) ใน 7 ด้าน ได้แก่

- 2.1 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน
- 2.2 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน
- 2.3 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า
- 2.4 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง
- 2.5 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพ
- 2.6 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 2.7 กิจกรรมการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่ง

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

- 4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนจำนวนไม่เกิน 499 คน
- 4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน จำนวน 500-1499 คน
- 4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน จำนวน 1500 คนขึ้นไป

5. สภาพการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียน ได้จัดกระทำอยู่แล้ว

6. ปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมายถึง สภาพที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังหรือเป้าหมายที่ต้องการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงสภาพ และปัญหาในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน และพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY